

Отзыв научного консультанта
на диссертационное исследование докторанта юридического факультета
НАО "Карагандинский университет им. академика Е.А.Букетова
Шакировой Алтынай Боранкулкызы
на тему: «Права человека в образовательной среде: вопросы теории и
практики», представленной на соискание степени доктора философии (PhD) по
образовательной программе «8D04201 – Юриспруденция»

Права человека в настоящее время являются основным приоритетом развития современного правового государства и гражданского общества. Защита и обеспечение прав человека в образовательной среде является особенно важным и актуальным, поскольку в сфере образования большую роль играют устаревшие нормы поведения, которые были сформированы в прошлом. В настоящее время все еще встречаются приемы и способы обучения и воспитания не соответствующие современным требованиям с точки зрения соблюдения прав человека в образовательной среде. Традиции и представления о должном поведении в образовательном процессе, обуславливают будущее развитие общества и определяют соблюдение прав человека в настоящее время. Особенно это важно для регулирования общественных отношений в образовательной среде, поскольку это регулирование базируется как на правовых нормах, так и на нормах морали и корпоративных нормах. В настоящее время большое значение имеют традиционные представления о правах и обязанностях субъектов образовательного процесса. Это представления об ответственности педагогов и обучающихся, о роли родителей в образовательном и воспитательном процессе.

В диссертационном исследовании рассматриваются проблемные вопросы в сфере правового регулирования общественных отношений с точки зрения прав человека, при этом приоритетом такого подхода является не утилитарное удобство правового регулирования, а принципиальный подход, основанный на признании примата прав личности в образовательном и воспитательном процессе. Права человека, в этом случае выступают теоретической основой, на основе которой должно совершенствоваться правовое регулирование между субъектами образовательного процесса. Права человека, также должны выступать критерием, на основе которого должна оцениваться эффективность правового регулирования общественных отношений в образовательной среде.

Научная новизна исследования заключается в том, что права человека рассматриваются в качестве основы современной образовательной среды. Права человека призваны стать основным приоритетом образовательного процесса. В отечественной юридической науке в достаточной мере уделяется внимания регулированию общественных отношений в образовательной среде на основе прав человека. При этом в существующих исследованиях внимание уделяется различным аспектам образовательной деятельности, однако вопросы, касающиеся прав человека в образовательной среде, остаются не исследованными в достаточной мере.

Новым в этом исследовании является концептуальный подход к разграничению прав и обязанностей субъектов образовательного процесса на основе прав человека и в зависимости от того в какую группу входит тот или иной субъект образовательной среды. Новым, является предложение сформировать права и обязанности субъектов образовательной среды в зависимости от группы субъектов. В исследовании предлагается классификация участников образовательной среды в зависимости от функционального предназначения и на этой основе совершенствование законодательства в сфере образования.

Степень обоснованности научных положений обеспечивается широким кругом анализируемых научных и практических источников, анализом и обобщением национального законодательства и международных источников. Научная новизна положений базируется на гипотезе о необходимости детального правового регулирования между участниками образовательной среды, основанного на правах человека. Подразделение участников на базовые категории, в зависимости от их функционального предназначения и предложение закрепить это в правовых актах является новым подходом к правовому регулированию общественных отношений, возникающих в образовательной среде, является новым. Новым также является предложение о внедрении в юридическую науку и казахстанское законодательство понятия "Образовательная среда", как наиболее общую правовую категорию, включающую в себя всю совокупность общественных отношений, возникающих между субъектами, участвующими в образовательном и воспитательном процессе.

Выводы и рекомендации, сформулированные в диссертации, достоверны и обоснованы. Это подтверждается исследованием широкого круга научных источников, специальной литературы, законов и подзаконных актов, а также авторским наблюдением за процессом реализации прав и обязанностей между субъектами образовательного процесса.

Содержание диссертации логично выстроено, структура работы соответствует целям и задачам, которые были поставлены при осуществлении научного исследования. Выводы и положения, выносимые на защиту, обусловлены структурой диссертации и отражены в соответствующих подразделах исследования.

Теоретическая и практическая значимость исследования заключается в проведенном анализе и обобщении законодательства Республики Казахстан, международных стандартов, результатов других исследований в этой сфере. Теоретическая значимость исследования заключается в обосновании прав человека в качестве правовой основы образовательной деятельности. В работе обосновывается необходимость внедрения в современную юридическую науку и законодательство понятия «Образовательная среда», предлагается деление субъектов образовательного процесса, в зависимости от функционального предназначения на группы, и разработка на этом принципе нового правового акта – образовательного кодекса. Практическая значимость исследований заключается в разработке предложений по совершенствованию казахстанского законодательства в сфере обеспечения правового положения педагогического

работника, в части мер по предоставлению социальных гарантий, права на обжалование субъектов образовательной деятельности. Предлагается совершенствование нормативного определения «буллинг», а также предложение о разработке консолидированного правового акта – образовательного кодекса, призванного объединить в одном документе наиболее важные правовые нормы и правила в сфере образования.

Методологическая база диссертационного исследования основана на использовании широко спектра применяемых методов исследования. В исследовании используются методы анализа и обобщения, описания, сравнительно-правовой метод и другие методы, посредством которых автор достигает научно обоснованные результаты.

Результаты и основные положения диссертационного исследования были представлены и получили положительную оценку на международных и отечественных научных конференциях, научных изданий. Шакировой А.Б. за время работы над диссертацией опубликовано 12 статей, в том числе в 1 статье индексируемой в наукометрической базе Scopus в научном журнале «Revista pedagogia universitaria y didactica del derecho», 3 статьи в изданиях, включенных в перечень изданий, рекомендуемых Комитетом по обеспечению качества в сфере науки и высшего образования Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан «Вестник Карагандинского университета», серия «право». 2 статьи – в научных журналах, 6 статей – в материалах международных конференций за рубежом и в Республике Казахстан.

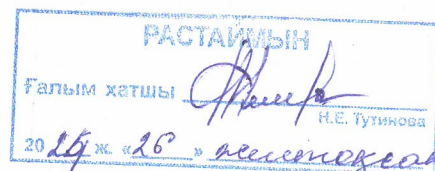
В процессе работы над диссертацией и подготовки диссертации к защите Шакирова А.Б. зарекомендовала себя как специалист, способный на высоком профессиональном уровне решать сложные научные задачи.

Диссертационное исследование Шакировой А.Б. «Права человека в образовательной среде: вопросы теории и практики», представленной на соискание степени доктора философии (PhD) по образовательной программе «8D04201 – Юриспруденция» полностью соответствует требованиям Положения о порядке присуждения ученых степеней КОКСНВО РК. Представленная работа может быть рекомендована к защите на соискание степени доктора философии (PhD) по образовательной программе «8D04201 – Юриспруденция».

Научный консультант
Ассоциированный профессор
кафедры Теории и истории
государства и права,
к.ю.н., доцент

А.В.Турлаев

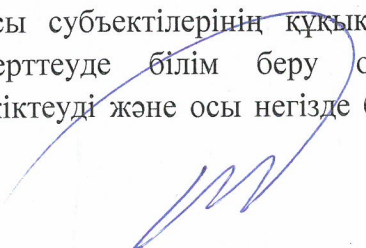
**«8D04201-Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы
(PhD) дәрежесін алуға ұсынылған «Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды
университеті» КЕАҚ заң факультетінің докторанты Шакирова Алтынай
Боранкулқызының «Білім беру ортасындағы адам құқықтары: теория мен тәжірибе
сұрақтары» тақырыбындағы
диссертациялық зерттеуіне ғылыми кеңесшінің
ПІКІРІ**

Қазіргі таңда адам құқықтары қазіргі заманғы құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамды дамытудың негізгі басымдығы болып табылады. Білім беру ортасында адам құқықтарын қорғау және қамтамасыз ету әсіресе маңызды және өзекті болып табылады, өйткені білім беру саласында бұрын қалыптасқан ескірген мінез-құлық нормалары үлкен рөл атқарады. Қазіргі уақытта білім беру ортасында адам құқықтарын сақтау тұрғысынан қазіргі заманғы талаптарға сәйкес келмейтін оқыту мен тәрбиелеудің әдістері мен тәсілдері әлі де кездеседі. Білім беру процесінде дұрыс мінез-құлық туралы дәстүрлер мен идеялар қоғамның болашақ дамуын анықтайды және қазіргі уақытта адам құқықтарының сақталуын анықтайды. Бұл әсіресе білім беру ортасындағы қоғамдық қатынастарды реттеу үшін өте маңызды, өйткені бұл реттеу құқықтық нормаларға да, моральдық нормаларға да, корпоративтік нормаларға да негізделген. Қазіргі уақытта білім беру процесі субъектілерінің құқықтары мен міндеттері туралы дәстүрлі түсініктер үлкен маңызға ие. Бұл мұғалімдер мен оқушылардың жауапкершілігі, ата-аналардың білім беру және тәрбие процесіндегі рөлі туралы түсініктер.

Диссертациялық зерттеу адам құқықтары тұрғысынан қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеу саласындағы проблемалық мәселелерді қарастырады, ал мұндай тәсілдің басымдығы құқықтық реттеудің утилитарлық ыңғайлылығы емес, білім беру және тәрбие процесінде жеке құқықтардың басымдығын тануға негізделген түбегейлі тәсіл болып табылады. Бұл жағдайда адам құқықтары теориялық негіз болып табылады, оның негізінде білім беру процесінің субъектілері арасындағы құқықтық реттеу жетілдірілуі керек. Адам құқықтары сондай-ақ білім беру ортасындағы қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеудің тиімділігі бағаланатын критерий болуы керек.

Зерттеудің ғылыми жаңалығы адам құқықтары қазіргі білім беру ортасының негізгі ретінде қарастырылатындығында. Адам құқықтары білім беру және тәрбие процестерінің қазіргі парадигмасын өзгерте отырып, білім беру процесінің негізгі басымдығына айналуға арналған. Отандық заң ғылымында адам құқықтары негізінде білім беру ортасындағы қоғамдық қатынастарды реттеуге жеткіліксіз көңіл бөлінеді. Сонымен қатар, қолданыстағы зерттеулерде білім беру қызметінің әртүрлі аспектілеріне назар аударылады, алайда білім беру ортасындағы адам құқықтарына қатысты мәселелер жеткілікті түрде зерттелмеген күйінде қалады.

Бұл зерттеуде адам құқықтары негізінде және білім беру ортасының белгілі бір субъектісі қай топқа кіретініне байланысты білім беру процесі субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін ажыратудың тұжырымдамалық тәсілі жаңа болып табылады. Жаңа, субъектілер тобына байланысты білім беру ортасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін қалыптастыру туралы ұсыныс. Зерттеуде білім беру ортасының қатысушыларын функционалдық мақсатына қарай жіктеуді және осы негізде білім беру саласындағы заңнаманы жетілдіруді ұсынады.

Ғылыми ережелердің негізділік дәрежесі талданатын ғылыми және практикалық дереккөздердің кең ауқымымен, ұлттық заңнаманы және халықаралық дереккөздерді талдаумен және жинақтаумен қамтамасыз етіледі. Ережелердің ғылыми жаңалығы адам құқықтарына негізделген білім беру ортасына қатысушылар арасындағы егжей-тегжейлі құқықтық реттеу қажеттілігі туралы гипотезаға негізделеді. Қатысушылардың функционалдық мақсатына қарай базалық санаттарға бөлінуі және оны құқықтық актілерде бекіту ұсынысы білім беру ортасында туындайтын қоғамдық қатынастарды құқықтық реттеудің жаңа тәсілі болып табылады. Сондай-ақ, заң ғылымына және қазақстандық заңнамаға «Білім беру ортасы» ұғымын білім беру мен тәрбие процесіне қатысатын субъектілер арасында туындайтын қоғамдық қатынастардың барлық жиынтығын қамтитын неғұрлым жалпы құқықтық категория ретінде енгізу туралы ұсыныс жаңа болып табылады.

Диссертацияда тұжырымдалған қорытындылар мен ұсыныстар сенімді және негізделген. Бұл ғылыми дереккөздердің, арнайы әдебиеттердің, заңдар мен заңға тәуелді актілердің кең ауқымын зерттеумен, сондай-ақ білім беру процесінің субъектілері арасындағы құқықтар мен міндеттерді іске асыру процесін авторлық бақылаумен расталады.

Диссертацияның мазмұны қисынды құрылған, жұмыс құрылымы ғылыми зерттеуді жүзеге асыру кезінде қойылған мақсаттар мен міндеттерге сәйкес келеді. Қорғауға ұсынылған тұжырымдар мен ережелер диссертацияның құрылымына байланысты және зерттеудің тиісті бөлімдерінде көрсетілген.

Зерттеудің теориялық және практикалық маңыздылығы Қазақстан Республикасының заңнамасын, халықаралық стандарттарды, осы саладағы басқа зерттеулердің нәтижелерін талдау және жинақтау болып табылады. Зерттеудің теориялық маңыздылығы білім беру қызметінің құқықтық негізі ретінде адам құқықтарын негіздеу болып табылады. Жұмыста қазіргі заманғы заң ғылымы мен заңнамаға «Білім беру ортасы» ұғымын енгізу қажеттілігі негізделеді, функционалдық мақсатына қарай білім беру процесінің субъектілерін топтарға бөлу және осы принцип бойынша жаңа құқықтық актіні - білім беру кодексін әзірлеу ұсынылады. Зерттеулердің практикалық маңыздылығы педагог қызметкердің құқықтық жағдайын қамтамасыз ету саласындағы қазақстандық заңнаманы жетілдіру, әлеуметтік кепілдіктер беру жөніндегі шаралар, білім беру қызметі субъектілеріне шағымдану құқығы бойынша ұсыныстар әзірлеу болып табылады. «Буллинг» нормативтік анықтамасын жетілдіру, сондай-ақ білім беру саласындағы ең маңызды құқықтық нормалар мен ережелерді бір құжатта біріктіруге арналған шоғырландырылған құқықтық актіні - білім беру кодексін әзірлеу туралы ұсыныс ұсынылады.

Диссертациялық зерттеудің әдіснамалық базасы қолданылатын зерттеу әдістерінің кең спектрін қолдануға негізделген. Зерттеуде талдау және жалпылау әдістері, сипаттау, салыстырмалы-құқықтық әдіс және автор ғылыми негізделген нәтижелерге қол жеткізетін басқа әдістер қолданылады.

Диссертациялық зерттеудің нәтижелері мен негізгі ережелері халықаралық және отандық ғылыми конференцияларда, ғылыми басылымдарда ұсынылып, оң бағасын алды. А.Б. Шакирова диссертация жазу барысында 12 мақала, оның ішінде Scopus ғылыми өлшемдік базасында индекстелетін 1 мақала «Revista pedagogia universitaria u didactica del derecho» ғылыми журналында, Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған басылымдар

тізбесіне енгізілген басылымда «Қарағанды университетінің хабаршысы», «құқық» сериясы 3 мақала жарияланды. 2 мақала - ғылыми журналдарда, 6 мақала - шетелдегі және Қазақстан Республикасындағы халықаралық конференциялар материалдарында.

Диссертациямен жұмыс жасау және диссертацияны қорғауға дайындалу барысында А.Б. Шакирова өзін жоғары кәсіби деңгейде күрделі ғылыми мәселелерді шеше алатын маман ретінде көрсетті.

А.Б. Шакированың «8D04201 - Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия (PhD) докторы дәрежесін алуға ұсынылған «Білім беру ортасындағы адам құқықтары: теория және тәжірибе сұрақтары» диссертациялық зерттеуі ҚР ЖБҒСҚБК ғылыми дәрежелерін беру тәртібі туралы ереженің талаптарына толық сәйкес келеді. Ұсынылған жұмыс «8D04201 - Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін қорғауға ұсынылуы мүмкін.

Ғылыми кеңесші
Мемлекет және құқық
теориясы және тарихы кафедрасының
Қауымдастырылған профессоры
З.Ғ.К., доцент

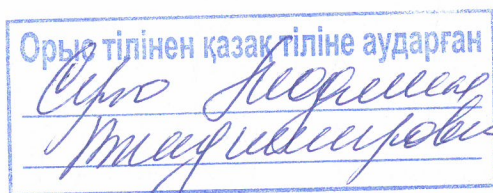
А.В. Турлаев

РАСТАЙМЫН

Ғалым хатшы

Н.Е. Тутинова

26 желтоқсан 2024 жыл

Город Караганда, Карагандинская область, Республика Казахстан.

Шестое мая две тысячи двадцать пятого года.

Я, Ким Александр Артёмьевич, нотариус нотариального округа Карагандинской области, лицензия №11003101 выдана «01» декабря 2011 года Комитетом регистрационной службы и оказания правовой помощи Министерства Юстиции Республики Казахстан, свидетельствую подлинность подписи переводчика Сербо Людмилы Владимировны. Личность переводчика установлена, дееспособность и полномочия проверены.

Зарегистрировано в реестре за №3773.

Взыскано: 118 тенге + 1966 тенге

Нотариус

А.А. Ким

ПРОШУ И ПРОШУ
в количестве 6 (шести) экземпляров
Нотариус

ST8502227250506191427D647454

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия